

avskärmningar, murar och sektioneringar som kan vara nödvändiga av säkerhetsskäl skall inskränkas till den omfattning som är absolut nödvändig, medan andra delar kan hållas mer öppna och tillgängliga visuellt och upplevelsemässigt.»

Samtidigt som arkitekturen tog bestämda steg framåt fick Utrikesdepartementet ett vidgat uppdrag: en svensk ambassad ska vara mycket mer än en expedition för politiskt utbyte. I dag väntas legationen vara aktiv också i arbetet med att främja förutsättningarna för svenskt näringsliv och kulturella kontakter – en marknadsplats på olika plan.

Det är ett uppdrag som innebär att svenska ambassadbyggen fysiskt går in i en ny tid. En modern ambassad kräver offentliga rum – samlingslokaler och utställningshallar – för att på ett bra sätt kunna fullgöra sina uppgifter.

Om Berlinambassaden var vägvisaren in i den nya tiden är House of Sweden i Washington den tydliga representanten för 2000-talets moderna syn.

När arkitektävlingen om den nya Washingtonambassaden utannonserades 2002 var transparens och öppenhet viktiga nyckelord – idén om den svenska demokratin överförd i arkitektur.

Men här fanns också önskemål om auditorier och utställningsytor. Precis som i Berlin visade sig Gert Wingårdh vara den arkitekt som på bästa sätt lyckats lösa uppgiften, den här gången i nära samarbete med kollegan Tomas Hansen. Tillsammans är de också männen bakom Universeum i Göteborg – byggnaden som av svenska folket blev framröstad som det vackraste som byggts i Sverige under 1900-talets andra hälft.

Från Universeum känner vi igen de generösa glasfasaderna och de skarpa vinklarna, men än tydligare är släktskapet med Berlinambassaden, främst genom atriumschaktet som gör det pedagogiskt och lätt att läsa byggnaden. Wingårdh gillar tanken:

”idén om den svenska demokratin överförd i arkitektur”

– Det är en sak jag ofta gör. Så snart man kommer in ska man kunna gå rakt fram till det här hålet och läsa byggnaden i alla dess dimensioner och förstå vad den innehåller.

– Överhuvudtaget tycker jag att det är ett klassiskt uppbyggt hus – ett podium, en entréväning, en transportsträcka och ett huvud. Det är oerhört lite tillkrånglat och väldigt rationellt, säger Wingårdh.

Även byggnadens yttre har uppenbara estetiska och andliga värden som sträcker sig längre än de centrala ledorden transparens, demokrati, öppenhet.

Den vita färgen ser arkitekten gärna som en hommage till omgivningens återhållsamma färgskala. Vattentemat bär hela vägen från den närliggande floden och kanalerna in till leken med vattenspeglar, frostat glas och isblocksimulationer. Och det röda varma ljuset, som letar sig ut genom fasadens tunna fanérimitationer likt en spånampa, får mer än gärna leda känslan och tanken till skandinaviska skymningar.

Paradoxalt nog liknar Sverige huset i Washington i allt väsentligt de ambassader amerikanerna själva ville bygga runt om i världen efter andra världskriget. Då strävade USA efter att framstå som ett öppet, transparent, inbjudande och modernt land. Istället gick utvecklingen mot fönsterlösa betongbunkrar på tryggt säkerhetsavstånd från det offentliga.

Förmodligen är den bakgrunden en av förklaringarna till att Wingårdhs byggnad blivit så väl mottagen av lokalbefolkningen, det lokala skönhetsrådet Commission of fine Arts och pressen.

«From Sweden with love – Spectacular embassy design on the waterfront» rubricerade lokaltidningen *The Georgetown* sin presentation, och *Washington Posts* arkitekturkritiker Benjamin Forgey skrev «... a simple yet sophisticated symbol of internationalism and openness on one of Washington's loveliest and most visible sites.» **KV**



Peter Wahlqvist, Sveriges avgående kulturattaché i Washington, har många idéer om hur den stora takterrassen i det nyöppnade House of Sweden ska kunna användas.



Cirka 20 miljoner människor passerar varje år genom Union Station i Washington.

Kräfter med chili och svart Lucia

– Sverige möter världen i Washington

MONICA STRANDELL, *Frilansjournalist och fotograf*

ETT BOLLKAST från strandpromenaden med vid utsikt över Potomacfloden i Georgetown i Washington DC öppnar nu House of Sweden. Kulturvärden sökte upp avgående kulturattachén Peter Wahlqvist för att få hans syn på hur svensk kultur klarar sig i ett mångkulturellt samhälle. Vad uppfattas egentligen som typiskt svenskt? Hur långt från dala-hästarna och isbjörnarna har vi kommit?

Tåget, Amtrak, tar mig från Grand Central Station på Manhattan till Union Station i Washington DC på drygt tre timmar. Union Station välkomnar resenärerna med sin ljusa och nypolerade dräkt från 1988 och känns lika ren och opåverkad som när den öppnades 1907. Stationen ritades av arkitekten Daniel Burnham, som skapat flera kända byggnader, bland andra Flatiron Building i New York. Union Station är stadens kanske mest frekventerade byggnad – här passerar 20 miljoner människor om året – och många av dem kommer till Washington för att se eller besöka Vita huset, Kongressbyggnaden och Watergate, demokraternas högkvarter.

DISTRICT OF COLUMBIA

Washington är huvudstad sedan år 1800, detaljplanerad och byggd för sitt ändamål under 1790-talet på gammal sumpmark när det amerikanska statsförbundet var nybildat. Ett område om tio gånger tio miles köptes in från staterna Maryland och Virginia och döptes till District of Columbia, därav DC. Området väster om Potomac River med bland annat stadsdelen Arlington återlämnades till Virginia vid mitten av 1800-talet och i dag omfattar District of Columbia bara området öster om floden.

Huvudstaden, som uppkallats efter USA:s första president, liknar inte någon annan storstad i USA. Mestadels låga hus, många ambassader och officiella byggnader, breda boulevarder och vidsträckta parkområden präglar staden. Mest kända är givetvis Vita huset och Kongressbyggnaden. De nord-sydliga gatorna är nummerade och de korsas av gator markerade med en bokstav istället för namn.

Överallt ser jag människor som läser. En ung kvinna sitter skraddare och läser en bok på trappan till Washington Post, som publicerade *The Watergate story* och fällde president Richard Nixon 1974. En man går och läser en bok i Lafayette Park vid Vita huset och en kvinna sitter böjd över en bok på en trädgårdsservering i



Poliser till häst och fots patrullerar Lafayette Park framför Vita huset där en demonstration mot kärnvapen har pågått i ett par årtionden, och ständigt nya protester mot president George W. Bush kommer till uttryck.

Georgetown. En ovetenskaplig studie, men staden ger onekligen en vink om att tempot är lägre här än på Manhattan, det finns tid och ro att läsa.

NATIONALDAGEN

Strax kommer Peter Wahlqvist, Sveriges kulturattaché i Washington, att bekräfta mitt första intryck av den amerikanska huvudstaden:

– Internationell prägel, intelligenta människor, grönt och fint.

Embassy of Sweden låg, före flytten, i korsningen 15th Street och M Street. En massiv, nästan ogenomtränglig byggnad – raka motsatsen till det nya, transparenta House of Sweden.

På nionde våningen tar Peter Wahlqvist emot. Stämningen på ambassaden är något mer hektisk än ute på gatan. Flera hundra inbjudningar till mottagningen på Sveriges nationaldag den 6 juni håller på att adresseras för hand av några kollegor runt ett stort ovallt bord. Nationaldagen håller ambassaden stängt eftersom

det är en helgdag. Den firas istället med inbjudna gäster på residenset.

– Amerikaner är notoriska patrioter och amerikanska flaggor hänger överallt, det är främmande för oss. Vi firar den svenska nationaldagen utan skryt och alltför många flaggor. På residenset bjuder vi på svensk folkmusik och modern svensk mat av vår nye kock Mats-Peter Kristiansen.

ÖPPNA PORTAR FÖR MINORITETERNA

Vad betyder de svenska högtiderna bland svenskar i förskingringen?

– Under jul, midsommar och Lucia blir vi påmind om vilka vi är. Men jag har inte hört «Du gamla du fria» sjungas en enda gång sedan jag kom hit.

Allra störst är midsommarfirandet i Battery Park City på sydvästra spetsen av Manhattan, där horder av svenska immigranter steg i land i slutet av 1800-talet för att söka lyckan i det stora framgångslandet, på flykt från fattigdom och misär. På denna plats samlas varje år hundratals

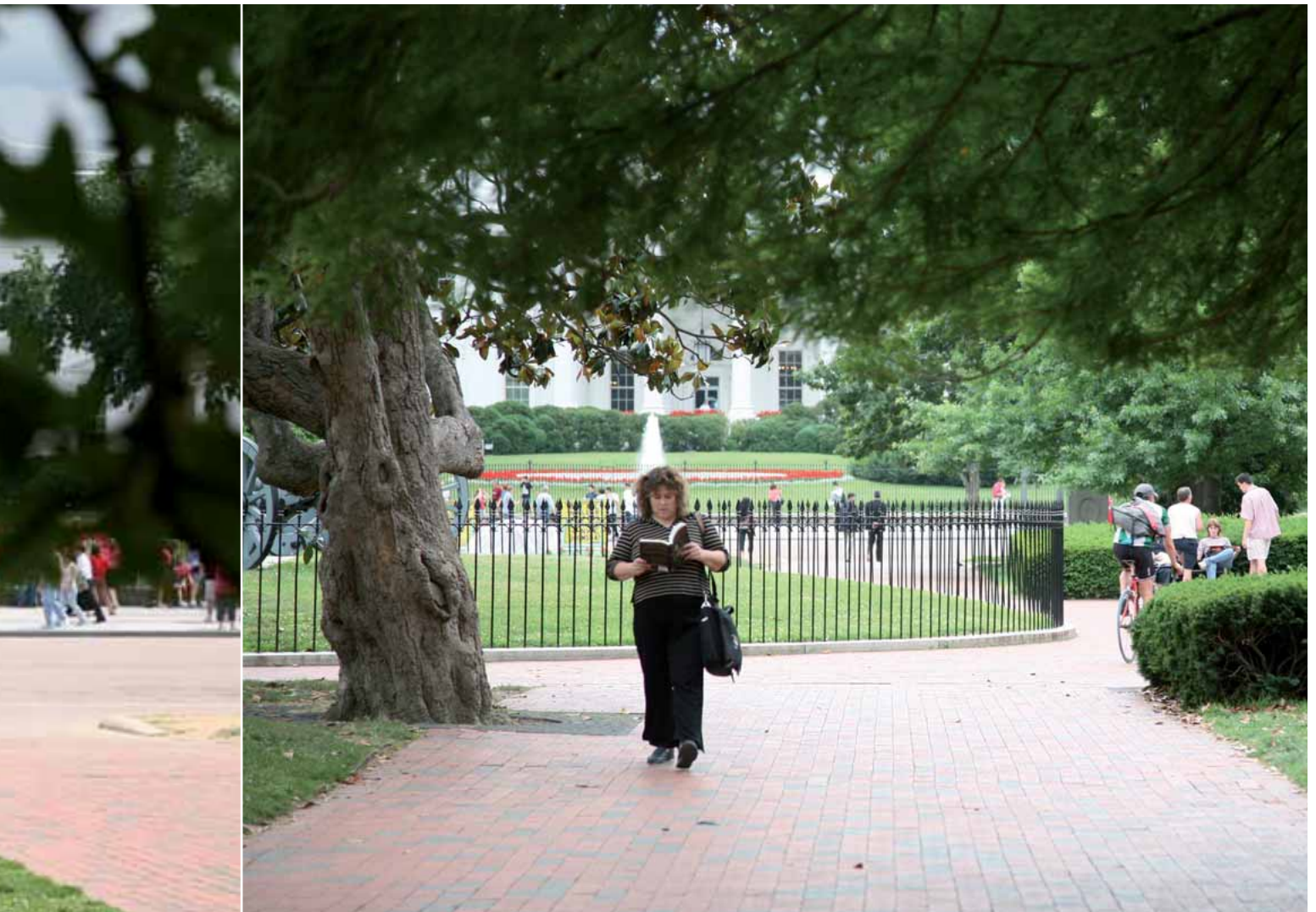
svenskar med eller utan folkdräkter, dansar och leker runt midsommarstången med Manhattans skyline med sina skyskrapar i bakgrunden. Det är svenska generalkonsulatet som arrangerar festen sponsrad av svenska företag, i år med fiolmusik av gruppen Äkta spelmän under ledning av Paul Dahlin.

När det är Lucia bjuder ambassaden in många amerikaner, som är förtjusta i mystiken kring den vita gestalten med brinnande ljus på huvudet.

– Ett år var vår Lucia svart, helt i linje med vad cirka 60 procent av Washingtons befolkning är.

Diplomatin är ett vitt projekt, den engagerar företrädesvis vita medelålders män. Men det är inte en rättvis representation av staden Washingtons befolkning. Det finns hela stadsdelar med människor från olika länder i Centralamerika och Asien, påpekar Peter Wahlqvist.

– Vi ska försöka öppna portarna för de amerikanska minoriteterna i det nya House of Sweden. På Astrid Lindgrens



Överallt ser man människor som läser – på bänkar och trappsteg eller medan man flanerar i det stora parkområdet kring Vita huset.

födelsedag den 14 november vill vi bjuda in hennes dotter och låta en skådespelare läsa högt ur någon av hennes böcker för barn som kommer från vitt skilda kulturer. Det kan bli ett stort barnkalas som Astrid nog skulle ha gillat.

GOTT RYKTE

En annan av Peter Wahlqvists idéer är att skaffa tio optimistjollar som en gåva från Sverige till barnen i Washington så att de kan få lära sig segla precis som många svenska barn. Floden används nu mest till rodd, en relativt marginell sport.

Han har också under sina tre år som kulturattaché haft anledning att fundera över hur det är att vara svensk och därmed tillhöra en kulturell minoritet i ett mångkulturellt samhälle som Washington.

– Sverige har ett gott rykte bland de amerikaner som vet var Sverige ligger och inte blandar ihop det med Schweiz. Washington är en tjänstemannastad och en advokatstad, här känner de flesta till

Sverige och det gagnar oss svenskar.

Den svenska minoriteten består av i runda tal 600 personer här i Washington. De kommer mangrant när vi har arrangemang med svenskt tema. De flesta svenskar i USA bor annars i Minnesota, Chicago och Seattle, mindre kolonier finns också i Santa Fe och i Kalifornien.

Även taxichaufförer i Washington känner till Sverige, enligt Peter Wahlqvist.

– En taxichaufför som jag nyligen åkte med var från Tunisien och sade genast att han tänkte på socialt skyddsnet när Sverige kom på tal. Han älskar Sverige.

Vad upplevs då som svenskt i en stad som Washington?

– Hederlighet, man kan lita på en svensk. Sverige står för progressiva och intressanta idéer, att landet inte har varit i krig i modern tid. Den gamla bilden av Sverige med dalahästar, isbjörnar och nakna blonda flickor har mer eller mindre försvunnit. I dag märker vi en mycket modernare sverigebild. Mode, mat och musik är områden där svenskar håller sig

väl framme. Svenskar har vunnit pris i utveckling av datorspel. Inom sporten finns sedan lång tid många svenska 'great names' – från Björn Borg till Annika Sörenstam.

INTE SÅ KÄNT SOM VI TROR

Peter Wahlqvist anser att bilden av Sverige som välfärdsstat lever kvar, att vi har skola och sjukvård som alla har tillgång till oavsett inkomst.

– Här kostar det 200 000 kronor om året att ha barn i privatskola. Det är lägre skatter i USA, men många har inte råd att gå till doktorn.

De viktigaste kännetecknen enligt Wahlqvist på vad som är svenskt och har gott rykte är, förutom social välfärd, hög standard och tekniska uppfinningar samt fredsarbete. Hans Blix blev känd i de amerikanska medierna när han som chef för FN:s vapeninspektörer påtalade för FN att det inte fanns några massförstörelsevapen i Irak, ett argument mot kriget där som en stor opinion i både USA och Stor-

britannien har tagit till sig. Men frågan är hur många som vet att Hans Blix är svensk.

– Sverige är inte så känt som vi tror. Svensk design utskiljs inte från det mer inarbetade Scandinavian design. I så fall är Danish design mera känt än Swedish design. The Concept car eller tjejbilen, som nyligen togs fram av ett kvinnligt designteam på Volvo, röntte däremot stor uppmärksamhet i medierna.

Dagens utvandrare från Sverige är riktigt välmående och har inte så mycket gemensamt med utvandrarerna på 1800-talet. De gamla torpen och gårdarna i Småland och Skåne som fattiga utvandrare lämnade har blivit sommarstugor för rika Malmöbor och tyskar, summerar Peter Wahlqvist. Emigranternas barnbarn håller ofta kontakt med sitt svenska ursprung, många träffar svenskar på webben.

Olle Wästberg gjorde som svensk generalkonsul i New York en stor undersökning om svenskar som kommer hit för att bo och arbeta. De som kommer hit är välutbildade och jobbar ofta ihop med en amerikansk 'counterpart', sin egen motsvarighet. Vi är mera faktabaserade än

amerikaner. Svensken som besserwisser är däremot något som börjar gå över. Svenskar anses vara nyfikna och öppna, lågmälda, inte skrytsamma som många amerikaner upplevs vara. Men vi har slutat att skrapa med foten.

SVERIGES SKYLTFÖNSTER

Hösten 2006 bjuder på nya överraskningar i samband med inflyttningen i House of Sweden med den stora takterrassen med intagande utsikt över floden. Peter Wahlqvist ser framför sig hur terrassen



Joe Hamilton protesterar utanför Vita huset mot ett lagförslag som skulle förbjuda äktenskap mellan homosexuella.

fylls av hundratals prominenta gäster som bjuds på excesser från det moderna svenska köket, husmanskost i ny kreativ tappning. Han vill inbjuda till intressanta smakkorsningar mellan det amerikanska och det svenska, till exempel kräftor från det kryddstarka cajunköket i Louisiana som får samsas med den lugnare svenska varianten i augusti.

När *Kulturvärden* är på besök är det bara juni, allt är inte klart och det är hjälmtvång för att besöka den nya byggnaden, som ska fungera som Sveriges «skyltfönster mot omvärlden och ska symbolisera svensk kultur, design, tradition och kvalitet».

Peter Wahlqvist är mycket nöjd med läget för House of Sweden vid Potomacfloden i den gamla pittoreska stadsdelen Georgetown, som var en hamn- och handelsstad långt innan staden Washington DC kom till.

Peter Wahlqvist har avverkat sina tre år som kulturattaché. Familjen är på väg tillbaka till Sverige och själv stannar han året ut för att lämna över stafettspinnen till sin efterträdare. Att tjänsten är åtråvärd vittnar de 110 kvalificerade sökandena om. **KV**



Lafayette Park framför Vita huset fungerar även som lugn studiemiljö.